

Piyano ve Yardımcı Piyano Derslerinde Gamların Çalışılması Hakkında

Anasanat dalı piyano bölümü öğrencilerinin icracılık hazırlığı, gelişimi profesyonel eğitiminin önemli parçasıdır. Müzikal ve icracılık yeteneklerinin ve becerilerinin aktif gelişimi, solo yorumlamasının yoğun bir şekilde oluşturulması, eserlerin içeriğinin dışarıya özgüvenle ifade edebilmesi, yaratıcılık yönünün sahnede yansıtması, konser faaliyetlerine hazırlanabilmesi yüksek profesyonellik başarısının esas anahtarıdır. Bu amaçlara ulaşma sürecinde klasik piyano repertuarı eserlerinin çalışması ile birlikte önemli şartlardan birisi de çalgısında teknik becerilerinin, yönlerinin gelişimi, daha yüksek seviyelere ulaşımıdır. Bu repertuar öğretici/instruktif repertuarla (gamlar, arpej ve etüt) birlikte piyano icracılığının teorik temellerine hakim olmasına da dayanır.

Müfredata dayanarak teknik repertuar içeriğinde asgari şartlar aşağıdadır:

1) tüm majör ve minör gamların çift el, (üçlü, altılı, onlu aralıkla) ileri-geri, ve ters/zıt hareketinde

2) akor ve arpejler (kısa, uzun, kırık) çevirimleri ile

3) kromatik diziler

4) kadaslar

5)yedili akorların ve çevirimlerinin çalınması

gibi öğelerin doğru parmak kullanımı ve akıcı, ritmik organizasyon, dinamik ve artikülasyon düzenle, eşit sesle çalınması istenmektedir.

Teknik öğretici interaktif çalışmalarda öğrencilere kendi ellerinin ve parmaklarının doğru hareketlerini kontrol edebilmesi, takibi yapılmasını da sağlamak gerekir. Özellikle bu çalışmalarda “birinci parmak” faktörünü, pozisyon geçişler ve değişmelerinde bilek hareketlerine dikkat edilmesine ve unutulmamasına önem verilmelidir. Gamlar, başparmak tekniğinin tüm sorunlarını kapsadığı gibi, başparmak geçidi, bilek, önkol ve üst kol hareketlerinin de bu işleve katılmasını sağlar.

Parmakların ajelitesi ile birlikte, ellerin senkron hareketi, esnekliği, ses renginin kalitesi, eşitliliği, artikülasyon netliği, ifadeli çalma, legato vb. öğelere dikkat edilmelidir.

Teknik gelişmenin en destekleyici yardımcıları rutin gam, arpej, etüt ve egzersizleri kapsayan çalışmalardır. Teknik gelişim ve teknik zorlukları ortadan kaldırmak için gamların bilinçli bir şekilde önemle çalışılması gereklidir. Aynı

zamanda gamların ve akorların öğrenilmesi teorik bilgilerin daha iyi kavranmasına yardımcı olmaktadır.

Gam tekniği paralel, zıt (ters yönde); seslerin eşitliğini sağlama, elleri esnek kullanma, kaliteli (derin ve yoğun) ses elde etme gibi becerileri kapsar. Parmakların kuvvetlenmesi ve gelişimi için öncelikle gamlar olmak üzere, arpejler, akorlar ve bu teknikleri içeren alıştırmalar ve etütler titizlikle çalışılmalıdır.

Gam Çalışmalarının Yararları

Gamlar, akorlar ve arpejlerle birlikte sürekli olarak çalışıldığı zaman bilekler ve eller zamanla daha fazla hareket, kıvraklık, esneklik kazanır; parmak uçları tuşlara daha hassasiyetle dokunur ve hisseder; piyanodan çıkan ses kalitesi daha iyi düzeye gelir ve parmak hızı süratle gelişme gösterir.

Teknik çalışma çeşitliliği içinde gamların ve arpejlerin yeri çok önemlidir. Sürekli gam ve arpej çalışan öğrenci çalıştığı her hangi bir parçada bir gamın arpejlerinden oluşan pasajla karşılaştığında, bu pasajla ilgili sorunu hiç gam çalışmayan bir öğrenciden daha kolay ve daha çabuk çözebilmektedir.

Gam Çalışmalarında Dikkat Edilecek Noktalar

Her bir gamı önce her elini ayrı ayrı çalıştıktan sonra, çok sağlam parmak sıralamasını öğrendikten sonra çift el çalışmak gerekir. Gam çalma sürecinde sesin eşit şekilde bağlı, legato çalmasına, derin bir sesle akıcılığa ve eşitliğe dikkat etmek gerekir.

Akor ve Arpejler

Akorlar üç sesli, daha ileri düzeyde ise 4 sesli olarak çalınmalıdır. Akorları çalarken elin çok doğal ve esnek şekilde aktarılmasına seslerin aynı anda, homojen tınlamasına dikkat edilmelidir. Arpejlerde parmakların geçişleri çok esnek ve akıcı olmalıdır. Kesinlikle gamlarda, akorlarda ve arpejlerde piyanodan şarkı söyler gibi bir ses çıkarılmasına dikkat edilmelidir, duyurulmalıdır. Gamlar düşünülerek ve çok çok tekrar edilerek nitelikli bir şekle getirilebilir.

Gamları çalışırken temel hareketlerin yerleşmesi için parmakların ve elin toplu şekilde, doğal tutuş pozisyonunda tutulmasına dikkat edilmelidir.

Gamlarda, kol ile önkolun görevi, klavyenin üzerinde yer değiştirmek, ele yardımcı olmak, hareketleri birleştirmek ve her duruma uyum sağlamaktır. Gerçek bir eşitliğin ve legatonun elde edilmesinde, el ile beraber, bilek ve kolun

esnekliği son derece önemlidir. Bütün refleksler, her an uyanık olup, hazırlanmalıdır.

Öğrencinin karşısına konulan zorunlu kurallardan en önemlisi sesleri titizlikle eşit çalmaktır.

Tabii ki, belli bir süreç içinde sürekli aynı hareketi tekrar etmekle (örneğin, gamlardaki parmak düzenini), ister istemez kısmen mekanik çalma, parmaklarda otomatikleşme oluşur. Böylece, bir gam defalarca tekrarlandığında parmaklar kendi kendine, refleks olarak tuşların üzerinden alışılan sıraya göre yönelirler. Bu durumda önemli olan gamın akıcı veya tutuk, duraklamalı, hafif veya kuvvetli, gürültülü veya sakın olmasını önceden belirlemek, çalışmanın amacı olmalıdır. Burada dikkatin en yüksek seviyede olması gerektiği unutulmamalıdır. Örneğin, gamı gittikçe diminuendo çalmak piyanistin inanılmaz konsantre ve dikkatli olmasını gerektirir. Sonuçta, amaç her zaman önceden belirlenmeli ve kontrollü bir mekanik çalışma yapılmalıdır.

Gam ve etütlerden söz edildiğinde önemli olan “ne çalmak” değil, “nasıl çalmak” tır: gamlar çok faydalı şekilde de çalışılabilir, bazen gam çalışması zarar da verebilir. Bu nedenle gam çalma kesinlikle mekanik olmamalıdır. Melodik çalma, akıcılık kazanma gamlarda istenilen önemli özelliklerdir ve gamlar da yorumlayıcı bir yaklaşımla çalınmalıdır.

Piyano eğitiminde genel olarak sürekli mekanik tekrarlar jimnastik gibi ellerin fizyolojik özelliklerini geliştirme amacıyla kullanılır. Kasların güçlenmesi ve çalışma sürecinde dayanıklılık alışkanlığı kazanması, parmakların arasında esnekliği geliştirme, eklemlerin esnekliği, el kıvraklığı, tuşlara isabetli ve kararlı dokunma gibi tüm nitelikler gamlar ve arpejler vasıtasıyla elde edilebilir. Ayrıca, mekanik çalışmadan tamamen vazgeçmek de doğru olmaz. Bu yaklaşım ister öğrenci, ister öğretmen, isterse de profesyonel piyanist olsun, tüm piyano çalanlar için geçerlidir.

Parmakları belli bir disipline sokmak, alıştırmak, onlara hakim olmak için gamlardan yararlanılabilir. Ayrıca, gam çalışmaları sayesinde piyano tekniğinde ses kalitesi, ses eşitliği ses rengi çeşitliliği, hız gelişimi gibi beceriler de geliştirilebilir.

Diziyi çalarken doğru artiküle etme, *legato* veya *non legato* gibi teknik çalışmalara, hız konusunda önceden belirli bir tempo ayarlama-belirleme, çalınacak gamın enerjisini hissetme, ritmik nabız belirleme gibi noktalara dikkat edilmelidir.